

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Directie Primair Onderwijs,
t.a.v. Projectleider Wetsvoorstel Gastouderopvang
postbus 16375
2500 BJ Den Haag

doorkiesnummer	uw kenmerk	bijlage(n)
onderwerp	ons kenmerk	datum
reactie wetsvoorstel gastouderopvang	OZW/	13 november 2008

Geachte heer van der P.,

Naar aanleiding van uw verzoek treft u onderstaand onze reactie aan op het wetsvoorstel gastouderopvang ("Wetswijziging van de Wet kinderopvang in verband met een verbetering van het toezicht op de financiering van de kinderopvang en een herziening van het stelsel van gastouderopvang") .

De VNG onderschrijft het doel van de wetswijziging: verbetering van het toezicht op de financiering en daarmee misbruik en oneigenlijk gebruik van de Wet kinderopvang tegengaan.

In de huidige wet en ook in de voorliggende wetswijziging hebben gemeenten met name een taak gericht op toezicht en handhaving van **de kwaliteit** van kindercentra en gastouderbureau's. Bij invoering van de Wet kinderopvang in 2005 is bewust gekozen om deze taken zo dicht mogelijk bij het lokale uitvoeringsniveau neer te leggen.

Vanuit deze beleidskeuze en onze ervaringen sinds 2005 plaatsen wij bij het voorliggende wetsvoorstel een aantal opmerkingen en kanttekeningen.

Het betreft de volgende onderwerpen:

- uitbreiding en functie van het gemeentelijk register
- toezicht vooraf bij aanmelding in het gemeentelijk register
- ontwikkeling landelijk register kinderopvang
- VVE-beleid
- houderschap gastouderbureau in relatie tot minicrèche
- kwaliteitseisen en AMvB

Uitbreiding en functie van het gemeentelijk register

Het wetsvoorstel introduceert bij ingang van de wetswijziging per 2010 twee vormen van gastouderopvang, te weten laagdrempelige "thuisopvang" en hoogdrempelige "minicrèches". Wat nu nog bekend staat als gastouderopvang, heet vanaf 2010 thuisopvang en heeft een laagdrempelig karakter. Bij het vaststellen van de hoogte van de kinderopvangtoeslag geldt voor thuisopvang een maximum uurtarief van € 2,50 en kan het aantal uren dat per week hiervoor in aanmerking komt, worden gemaximeerd. Het gastouderbureau is en blijft belast met het toezicht op de kwaliteit van de thuisopvang en is object van toezicht door de gemeente.

De hoogdrempelige vorm krijgt de naam minicrèche. Een minicrèche moet voldoen aan verscherpte kwaliteitseisen ten opzichte van de huidige gastouderopvang, zo moet de gastouder onder andere een beroepskwalificatie of bewijs van door ervaring verworven competenties hebben. Bij het vaststellen van de kinderopvangtoeslag geldt een maximum uurprijs van € 4,- per uur voor deze vorm.

Volgens het wetsvoorstel worden gastouderbureau, alle thuisopvang-adressen en alle minicrèches opgenomen in de gemeentelijke registers kinderopvang. Hiervan worden alleen de minicrèches en de gastouderbureaus direct object van toezicht en handhaving voor gemeente/GGD.

Het plan om de minicrèches aan het gemeentelijke register kinderopvang toe te voegen, en daardoor tot object van toezicht en handhaving te maken, draagt bij aan versterking van de kwaliteit en kan op onze steun rekenen. Het betekent wel een enorme druk op toezicht en handhaving door een forse uitbreiding van het register. Wij gaan er van uit dat voor deze uitbreiding van gemeentelijke taken door de Staatssecretaris extra middelen ter beschikking worden gesteld.

Het opnemen van alle thuisopvangadressen in het register waarderen wij anders.

Opname van niet-objecten van toezicht in het gemeentelijke register is een vreemde eend in de bijt. Met het register kinderopvang geeft de gemeente aan welke centra er door de gemeente getoetst worden aan de kwaliteitseisen gesteld in de Wet kinderopvang en de onderliggende regelgeving. Ouders kunnen, mede op basis van dit register, bepalen door welke organisatie zij hun kind laten opvangen. Opname van de thuisopvang locaties in het openbare register zou kunnen suggereren dat de gemeente deze locaties akkoord bevindt. Feitelijk hebben gemeente/GGD hierop slechts in beperkte mate zicht door "papieren" toezicht op het niveau van het gastouderbureau. Los daarvan vragen wij ons af hoe opnemen van alle thuisopvangadressen in een openbaar register zich verhoudt met privacy-aspecten op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens.

Het opnemen van de thuisopvangadressen in het register heeft met name tot doel de belastingdienst te faciliteren ten behoeve van door haar uit te voeren (steekproefsgewijze?) controles. De VNG heeft onvoldoende zicht op deze controle-aspecten, maar vindt dat in de huidige situatie daaraan al tegemoet wordt gekomen. Nu al is het aantal koppelingen (= aantal thuisopvangadressen per gastouderbureau) in het register opgenomen.

Het nominaal vastleggen van alle thuisopvangadressen in het register ten behoeve van de belastingdienst is geen taak van gemeenten. Overigens is gelet op de huidige praktijk bij deze groep een hoge mutatiegraad te verwachten. Wij hebben ernstige twijfels bij de het doel van deze registratie, nl. het tegengaan van misbruik en oneigenlijk gebruik van de Wet kinderopvang.

De VNG is op dit onderdeel niet akkoord met de inhoud van het wetsvoorstel.

Toezicht vooraf bij aanmelding in het gemeentelijk register

Zoals de titel van het wetsvoorstel en de gekozen oplossingen al doen vermoeden, is het mede ingegeven door ervaringen van de belastingdienst. De belastingdienst heeft geen zicht op het

betalingsverkeer tussen vraagouder en gastouder. Het blijkt mogelijk dat vraagouder, gastouder en

gastouderbureau met parallelle belangen misbruik maken van de regelgeving. Het betalingsverkeer loopt daarom vanaf 2010 via het gastouderbureau. De geldstromen worden hiermee transparanter en worden dus beter toetsbaar door de belastingdienst.

De gevonden oplossing is vanuit het belastingperspectief logisch, maar doet instrumenteel aan. Niet kwaliteits- maar financiële overwegingen hebben de overhand in de gekozen oplossing.

Wat gemist wordt in het wetsontwerp is een soort poortwachtersfunctie op kwaliteit bij aanmelding voor het register kinderopvang.

Al vanaf de invoering van de Wet kinderopvang is er een roep vanuit gemeenten om de aanmeldingsprocedure voor het in het register opnemen van kindercentra aan te passen.

De huidige procedure waarin melding van een kindercentrum tevens de onverwijld registratie betekent, is vanuit verschillende invalshoeken ongewenst.

De belastingdienst toetst bij het uitbetalen van voorschotten op de kinderopvangtoeslag of een kindercentrum in het register wordt genoemd, niet of er ook al kinderopvang wordt aangeboden. Met name door malafide houders (houder = een eigenaar van een gastouderbureau of kindercentrum) wordt van dit manco in de Wet gebruik gemaakt: zo worden toeslagen met terugwerkende kracht tot de datum van melding gevraagd bij de belastingdienst.

Daarbij heeft de gemeente thans geen mogelijkheid om dit soort houders bij melding te weren uit de gemeentelijke registers. Hierdoor is het voor de malafide houders mogelijk om zich keer op keer, al dan niet onder een andere naam of in een andere gemeente, te melden met een gastouderbureau en wederom dezelfde truc uit te halen als hierboven genoemd.

Wij vinden het een gemiste kans in de voorliggende wetswijziging dat er geen betere toegangscontrole op inschrijving is opgenomen. Juist dit zou een oplossing bieden voor verdere fraude-'ongelukken'.

Dat de Wet kinderopvang op dit punt moet worden gerepareerd staat wat ons betreft buiten kijf. Hoe dit moet gebeuren moet op zeer korte termijn met de betrokken partijen worden besproken. Wij zijn gaarne bereid onze ideeën daaromtrent in te brengen.

Ontwikkeling landelijk register kinderopvang

Binnen de stichting ICTU wordt ,onder het programma-onderdeel e-inspecties, door de VNG in samenwerking met de GGD en Inspectie voor het Onderwijs (Ivho) het centrale register kinderopvang (GIR) ontwikkeld. Het GIR is primair bedoeld ter ondersteuning van de gemeentelijke handhavingstaak en als openbaar register voor de burger. Het gebruik van de GIR door gemeenten wordt in het wetsvoorstel impliciet verplicht gesteld.

De GIR heeft als voordeel dat handhavinginformatie tussen gemeenten en GGD-en kan worden uitgewisseld, het jaarverslag Wet kinderopvang uniform kan worden gegenereerd uit de GIR en dat de gemeenten niet langer een eigen register kinderopvang hoeven bij te houden. De GIR vervangt alle gemeentelijke registers kinderopvang.

Nog onduidelijk is hoe en door welke partijen na 1 januari 2010 de verschillende beheerstaken van het register kinderopvang worden ingevuld. Dit klemmt des te meer omdat technisch het openbaar gedeelte van de gezamenlijke gemeenteregisters wordt vormgegeven via een aparte website, die gelinkt is aan het GIR.

Over de beheersstructuur en de toekenning van rechten in de GIR aan onder andere belastingdienst en

IvhO moeten ons inziens nadere afspraken worden gemaakt.

VVE-beleid (voor- en vroegschoolse educatie)

Een punt van zorg betreft de uitvoering van het VVE-beleid. Nu al blijkt de gastouderopvang een risico te vormen voor de VVE-doelstellingen. Veel allochtone ouders plaatsen hun kinderen nu bij

gastouders. Een groot deel van de kinderen voor wie VVE is bedoeld worden hiermee niet bereikt. Mocht de gastouderopvang in de vorm van de minicrèche een groot succes worden, dan kan dit mogelijk nadelige gevolgen hebben voor het streven naar een zo groot mogelijk bereik van de VVE-doelgroep. Immers, ouders van doelgroepkinderen die gebruik maken van de minicrèche zullen niet tegelijkertijd gebruik maken van een (VVE-)peuterzaal.

Houderschap gastouderbureau in relatie tot minicrèche

Waar wij vragen over houden is de keuze voor een 'getrapte houder' in de relatie gastouderbureau – minicrèche. In het wetsvoorstel worden immers gastouderbureaus en minicrèches houder en object van toezicht. Wat de exacte rol wordt van het gastouderbureau in deze relatie is ons nog niet helder. Wel duidelijk is dat hier in de toekomst een probleem in handhaving kan ontstaan. De gemeente handhaaft op houderniveau, in het voorstel bestaan er straks twee houders in deze relatie.

Risico is dat de gemeente straks niet weet op welke houder gehandhaafd moet worden doordat de wetgeving hier niet helder in is, óf omdat de rollenscheiding anders uitgelegd kan worden door de houder van het gastouderbureau of de houder van de minicrèche.

Kwaliteitseisen en AMvB

Voor een goed toezicht door gemeenten moeten kwaliteitseisen en toetsingskader volstrekt duidelijk zijn. Door de wetswijziging zal het aantal toetsingskaders door uitbreiding van de verschillende vormen van kinderopvang toenemen van nu drie tot straks vijf a zes toetsingskaders.

Wij onderschrijven daarom de mogelijkheid in het wetsvoorstel om de kwaliteitseisen waaraan de kindercentra moeten voldoen in de vorm van een AMvB vast te leggen. Een AMvB biedt gemeenten meer en duidelijker houvast om te handhaven dan beleidsregels.

Tot slot

Ondanks de korte tijd van twee weken om een reactie op het wetsvoorstel te geven, hebben wij een korte bestuurlijke consultatie onder de leden van de VNG-commissie Onderwijs, Zorg en Welzijn gehouden en zijn de reacties daaruit in deze brief opgenomen. Gelet op enkele principiële punten in onze reactie (uitbreiding en functie gemeentelijk register en toezicht vooraf bij aanmelding gemeentelijk register), die ons inziens nopen tot aanpassing van het wetsvoorstel, dringen wij aan op nader (bestuurlijk) overleg.

Hoogachtend,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Mevrouw mr. S.E. Korthuis
lid directieraad

VERZENDFORMULIER

concept d.d. 13 november 2008	opsteller	toestel	afdeling OZW	
datum brief 13 november 2008	ons kenmerk OZW/	uw kenmerk		
bestandsnaam Document2				
onderwerp reactie wetsvoorstel gastouderopvang				
geadresseerde Ministerie van OCW, directie primair onderwijs t.a.v. projectleider wetsvoorstel gastouderopvang postbus 16375 2500 BJ Den Haag		aard brief overige categorieën		
aantal bijlagen	omschrijving			
verzending uiterlijk verzenden op 19-11-2008 opmerking opsteller:				
afschrift aan		met bijlage	aantal met brief	
PAZ		*	1	
Opsteller		*	1	
Secretariaat opsteller		*	1	
Niet invullen				
paraaf afdelingshoofd		medeparafen	ter tekening afd. hfd	stempel